

Gaardejer, Sognefoged, Dannebrogsmænd
Peter Nielsen,
Hovborg.

Jeg finder Anledning til med nogle Ord at omtale denne Mand, hvis Liv og Virke har haft stor Betydning for Lindknud Sogn.

Peter Nielsen, en Broder til Simon Nielsen, er født den 28. Januar 1834 som Søn af Gaardmand Niels Simonsen og Hustru, Ane Marie Nielsdatter, af Okslund. Han var den yngste af 4 Søskende. Hans Barn-domstid har jeg ikke hørt væsentlig om, kun at han var en rask, livlig og velbegavet Dreng, flink og dygtig i Skolen.

Kort Tid efter Konfirmationen kom han i Bygningslære hos Bygmester Peter Holdensen, der var en af den Tids største Bygmestre her paa Egnen. Den Gang skulde de jo lære baade Murer-, Tømrer- og Snedkerarbejdet. Naar der f. Eks. skulde bygges et Stuehus, blev Tømmer, Brædder m. v. købt hos en Tømmerhandler og bragt hjem i raa Tilstand, som man sagde, det vil sige, Brædderne var uhøvlede. Vinterarbejdet bestod saa i at lave Vinduer og Døre, høvle alle Brædder, i alt Fald paa den ene Side, og begge Kanter. Desuden skulde alle Loftsbrædder pløjes i begge Sider; det var et stort Arbejde at faa udført med Haandkraft. Ofte arbejdede Haandværkerne ved den Slags Arbejde hos den Mand, der skulde bygge, i paagældendes Storstue.

Ved den Lejlighed blev Pej (som han i Almindelighed blev benævnt) godt kendt med en stor Del af Befolkningen i de omliggende Sogne, særlig mod Øst og Syd.

Han fortsatte med Haandværket indtil c. 1860. Imidlertid var han bleven forlovet med en Datter af den velkendte Kroejer og Gaardejer, Sognefoged, Dannebrogsmænd Johan Kristoffer Stejnmejer Sørensen, Hovborg, Marie Kirstine Johansen. Der var 2 Døtre i Kroen. Da begge var forlovet og agtede snart at gifte sig, blev det ordnet saaledes, at den anden Datter, Kirstine, skulde have Kroen, medens Marie og Pejer skulde have en Parcel fra den østre Ende af den store Udmærk paa c. 190 Td. Land.

Pejer var jo selv Bygmester og gav sig i Lag med at opføre en ny Gaard paa Heden, den bestod af 3 Længer, Stuehus, Stald og Lade, alt med Straa til Tag. Det var i en lang Aarrække den smukkeste Gaard i Sognet, den fik Navnet Østerbygaard.

Der var ingen Vej fra Øster-Hovborg efter Okslund til Lindknud Kirke, der den Gang var Sognets eneste Kirke. Vejen om efter Hovborg blev c. dobbelt saa lang. Pejrs slog saa en Bro over Aaen Syd for Gaarden, købte Jord og anlagde en Vej fra Gaarden mod Sydøst til en Vej, der gik fra Okslund til Klelund. Da Vejen var anbragt, var der flere, der gerne vilde benytte den, men Pejrs sagde nej, Vejen var kun for ham selv eller dem, der vilde gæste ham. Enden blev, at Brørup-Lindknud Kommune maatte købe Vejen og optage den paa Regulativet som offentlig Vej.

I 1862, den 11. Juni, holdt Peder Nielsen og Marie Kirstine Johansen deres Bryllup i Hovborg Kro. Ja, det var dobbelt Bryllup, idet Maries Søster og Svoger, Kristian Jørgensen, blev gift samme Dag. Pejrs og Marie, som de altid benævntes, flyttede saa ud i den nye Gaard paa Heden, der kun var lidt opdyrket den Gang. Men Pejrs tog energisk fat paa Arbejdet. Han var i Besiddelse af stor Skønhedssans,

han anlagde en stor Have mod Syd, udfor Stuehuset. Det var i 60erne, at hans Svigerfader, Kristoffer Sørensen, efter et meget stort Arbejde fik startet et Aktieselskab under Navnet Hovborg Plantage. Pejrs blev snart ligesaa interesseret i Plantning som Svigerfaderen. Mod Vest i Haven blev der plantet nogle Rækker Graner som Læbælte mod Vestenvinden. Der blev anlagt snirklede Gange. En Del blev tilplantet med Træer og Buske af forskellig Art. Tid efter anden forskaffede han sig mange sjældne og ædle Træer, som ved hans gode og kærlige Behandling og Pleje virkelig lykkedes og trivedes godt paa de fattige og tarvelige Jorder. Alle omkringboende lo, ja, gjorde Nar ad ham, da de var fuldstændig sikre paa, at der intet kunde gro her; men de maatte jo bøje sig for Kendsgerningerne, det varede ikke længe, før en Del fulgte hans Eksempel. Derefter anlagde og tilplantede han en Plantage paa c. 20 Td. Land, mest nord og øst for Gaarden, med Hegn af Bjergfyr. Disse Bjergfyrhegn har for mange Aar siden været fotograferet og optaget i Hedeselskabets Tidsskrift. C. 1000 Alen syd for Gaarden løb Holmeaa, med et Engdrag paa hver Side. Paa den nordre Side af Aaen hørte en lang Strækning deraf til Østerbygaard. Pejrs tog ogsaa her fat, nivellerede og anlagde Vandingskanaler, der gik et Stykke op i Marken, planerede det indgrøftede Areal og slog 2 Stemmeværker i Aaen. Herved fik han et stort og meget smukt anlagt Stykke Eng. Det var skønt om Efteraaret at se, hvorledes han havde skaffet sig Herredømme over Vandet, saa det rislede pænt ned over den store Flade, man kunde næsten sige, at intet fik for meget og intet for lidt. Men det var endnu skønnere at se de store Afgrøder om Sommeren, særlig i Bjergningstiden, naar det laa i lange

Skaar eller stod i Stakke paa Engen. Engen, Haven og Plantagen var Pejrs Idealer.

Naar han var hjemme, gik han som Regel og arbejdede i Eng, Gaard eller Have, Marken blev i Almindelighed overladt til Karlen.

Jeg husker fra min Drengetid, hvor forbauset jeg blev over at se den smukke Gaard og Have, Plantagen og Engen, alt var holdt fortrinligt i Orden.

Men det var ikke alene det ydre, der imponerede, ogsaa indendørs saa man det samme gennemført af hans smukke, dygtige og livlige Hustru. Møblerne var nyere, finere og mere stilfulde end andre Steder. Uden at overdrive kan man godt sige, at det var det smukkeste Hjem i Sognet, maaske Degnens kunde stilles ved Siden af.

I 1867 eller 70 blev Pejrs udnævnt til Sognefoged, idet han afløste Svigerfaderen, Kristoffer, der flyttede til Faaborg, hvor han giftede sig med en ung Pige paa 25 Aar. Han var selv 60 Aar. Pejrs var Sognefoged i mange Aar, hvorefter han begærede sig fritaget for Hvervet. Gmd. Søren Hansen, Klelund, blev udnævnt som hans Eftermand. C. 2 Aar efter døde S. Hansen. Pejrs blev konstitueret, lidt senere atter udnævnt som Sognefoged og fortsatte saa indtil c. 1900, da han atter frasagde sig Bestillingen, og Møller Niels Nicolajsen i Hovborg blev udnævnt, men han blev syg og døde i 1905. Peter Nielsen blev atter konstitueret og stærkt opfordret til at lade sig udnævne igen, men det vilde han ikke indgaa paa, han var nu 70 Aar, Haanden rystede meget, han havde Besvær med at føre Pennen. Peter Hermansen blev saa udnævnt og fungerer endnu.

I 1870 fik Lærer Christiansen i Lindknud sammen med Pejrs og maaske flere startet en Skytteforening for Lindknud Sogn, Christiansen var Formand for

Foreningen indtil 1875. Pejrs blev saa hans Afløser som Formand og fungerede som saadan indtil 1886 eller 87. Skønt han ikke selv var Skytte, arbejdede han med stor Interesse for Sagen.

I 1882 blev der arrangeret en stor Skytte-, Gymnastik og Folkefest ved Østerbygaard. Der var mødt 130 aktive Skytter fra 10 Kredse og 40 Gymnaster fra 4 Kredse. Det var paa den Tid en Fest af Rang for Lindknud Sogn, der var, foruden de aktive Deltagere, mødt mange Mennesker baade fra nær og fjern. Pejrs og Marie havde stillet alle Husets Stuer, Haven, Plantagen og en Del af Marken til Gæsternes frie Raadighed. Da Skydning og Gymnastik var sluttet, samlede den store Forsamling paa flere Hundrede Personer i den store, smukke Have, hvor Pastor Mathisen Præst-kjær, Brørup, holdt en Tale, hvoraf jeg kun husker Begyndelsen, der lød omtrent saaledes: »Jeg synes, naar jeg skal til Hovborg, at det er ligesaa langt som til Verdens Ende. Men det glæder mig overordentlig, at der her i Hovborg, ligesom ved Verdens Ende, findes et Paradis. Denne Plads her med sine skønne Omgivelser synes mig at være som et Paradis her paa Jorden.« Der lød fra mange af Deltagerne en oprigtig Tak for den smukke og stilfulde Fest og Peter Nielsens og Hustrus store Gæstfrihed. Der var Glæde hos alle Deltagerne, dog sikkert mest hos Pejrs og Marie.

Pejrs var i 2 eller 3 Perioder Medlem af Brørup-Lindknud Sogneraad, en Valgperiode var den Gang 6 Aar. Han var særlig dygtig til at ordne eller forestaa Vejanlæg, saa snart Pejrs kom til Stede og saa Forholdene, selv om de var vanskelige, havde han sin Plan færdig. Pejrs kom jo ogsaa til at udføre et stort Arbejde for at faa bygget en Kirke i Hovborg. Skulde der føres Forhandlinger udadtil, foretages Rejser o. s. v., var Pejrs næsten altid den første, og i mange Til-

fælde eneste, Mand. Hans Navn, sammen med flere andres, blev i 1894 indmuret ved Grundstensnedlæggelsen til Kirken.

Plantesagen omfattede han, som før sagt, ligeledes med stor Interesse. Han var Bestyrelsesmedlem for Hovborg Plantage i en lang Aarrække. Mange søgte Raad og Vejledning hos ham ved Anlæg af Plantager og Haver og ved Valg og Plantning af Træer og Buske. Skulde der anlægges en ny Have, og Pejrs saa Jordstykket, tog han en Spade og begyndte at stikke Gangene af, det hele var med Snirkler og Sving, det var yderst sjældent, han afsatte en lige Gang. Plantning og Haveanlæg blev han ved at arbejde med omtrent til sin Død, men han vilde ikke modtage Betaling for Hjælp og Raad.

Pejr og Marie levede, saa vidt man kunde skønne, et lykkeligt Liv paa Østerbygaard. De havde i Særlighed Lyst til at samle Ungdommen i deres smukke Hjem. I en Aarrække afholdt Ungdommen sine Baller hos dem mod Betaling, senere var der en mindre Kreds af unge, der samledes der, bl. a. hver 1. Januar, det var een Gang bestemt, og det rettede man sig efter. Humøret var højt oppe hos vi Gæster, men vistnok højest hos Værten og Værtinden, særlig var Marie opfindsom til at bringe Overraskelser af forskellig Art. Det gik ofte ud over en eller flere af Deltagerne, men det hele var kun Løjer.

Pejr var jo dels fra sin Ungdomstid, dels ved sin senere Virksomhed som Sognefoged, Sogneraadsmember, Formand for Skytteforeningen, Plantesagen, Kirkesagen m. m. bleven velkendt i en stor Kreds udenfor Sognets Grænser, hvilket bevirkede, at der kom mange Gæster til Østerbygaard, og at Pejr og Marie ofte gengældte Besøgene. Kom der et fint Køre-

tøj, sagde man, det er nok nogen, der skal over til Pejrs.

I deres Ægteskab var der ingen Børn. Men i 1879 døde Kristoffers Hustru fra 4 Børn, der blev udsat hos Familien. De 2 ældste, en Dreng paa 9 og en Pige paa 7 Aar, kom til Østerbygaard og blev der, til de var næsten voksne. Drengen, Søren J. Sørensen, lærte Gartneri, men har nu i en lang Række af Aar været paa det danske Gødningskompagnis Kontor i København. Pigen er gift med Povl Nicolajsen. Omtrent paa samme Tidspunkt flyttede Kristoffer ligeledes til Østerbygaard, men den før saa kraftige og energiske Mand var helt nedbrudt. Han kunde ikke tale, de maatte næsten passe ham som et Barn. Et Aarstid efter døde han.

Den 11. Juni 1887 fejrede Pejr og Marie deres Sølvbryllup under stor Festlighed. Pejr havde været saa uheldig en Tid forud for Festen at brække et Ben og maatte gaa ved Krykker. Da der i den Anledning var meget at faa ordnet, var Pejr i daarligt Humør over, at han ikke kunde deltage i Arbejdet, men der var mange, som tilbød deres Hjælp. Jeg husker, at Skovrider Sørensen og jeg fik det Hverv at rejse og pynte en Æresport i Indkørselen til Gaarden. Da vi var færdige, fik vi Pejr ud i Gaarden for at høre hans Dom over Arbejdet. Dommen faldt godt ud, men Sørensen maatte have fat i Saksen og pudse lidt hist og her.

Der var indbudt og mødt mange Gæster, Festen forløb udmærket, det var en stor Dag for Deltagerne, men i særlig Grad for Pejr og Marie.

I Sommeren 1892 fik Pejr overrakt Dannebrogskorset som Paaskønnelse og Tak for hans store, uegennyttige Arbejde og Virke for Sognet; selve Festligheden husker jeg ikke.

Pejrs Liv og Virke havde jo indtil den Tid næsten

været stort og straalende men der indtraf allerede i 1890 en Begivenhed af meget stor Betydning for ham. I Slutningen af 1889 begyndte hans Hustru at skranke, Sygdommen tog til, hun maatte blive i Sengen, og den 8. Februar 1890 afgik hun ved Døden. Det var et meget haardt Slag for Pej. Til Begravelsen var der mødt et meget stort Følge, baade fra nær og fjern, fra alle de omliggende Sogne, og fra Kolding var der mødt Folk for at vise deres Deltagelse. Da Begravelsen var overstaaet, og Livet paa Østerbygaard atter kom i de daglige Folder, opdagede man snart, hvilken Forvandling der var foregaaet. Den forhen saa livlige Pej. gik med sin Sorg. Der kom ofte noget bittert og pirreligt frem i hans Sind. Der blev saa stille og trist. Plejedatteren, Vibække, var kun c. 17 Aar og kunde ikke udfylde en Husmoders Plads. Han fik fremmede Husbestyrerinder, meget dygtige, saa vidt jeg ved, men de kunde ikke udfylde Maries Plads. De unge, og mange af de ældre, trak sig tilbage, det var jo ikke rigtigt, men —

I 1894 blev Plejedatteren, Vibække, gift med Povl Nicolajsen, Hovborg Kro, og blev altsaa Krokone, der hvor hendes Far havde været Kromand. I 1896 solgte Pej. Østerbygaard og byggede et Hus syd for Hovborg Kro. Det var ellers et meget ejendommeligt Hus. Pej. havde Planen færdig, men beholdt den hos sig selv, indtil Huset var færdigt, saa kunde man selv se Resultatet, og mange fremmede kom Tid efter anden for at se og tildels beundre Huset, samtidig fik de en Passiar med Pej. Han boede ene med en Husholder-ske i det forholdsvis store Hus, han modtog gerne fremmede, særlig gamle bekendte, og vilde gerne tale om Fortiden; men var der nogen, der fremsatte Tanker og Meninger modsat hans egne, blev han let gnaven, ja, undertiden arrig. Tiden var løbet fra ham,

han kunde ikke blive fortrolig med de ændrede Forhold. Han, der i en lang Aarrække havde været den førende og toneangivende, var nu sat ud af Spillet og følte sig forurettet.

Om Broderen Simon sagde han: »A forstor sku ette den gammel Nar vil leg o rend atter Oldting.« En stadig tilbagevendende Begivenhed skal nævnes, nemlig Pejrs Fødselsdag, som var den 28. Februar, der mødte som Regel 40—50 Personer, hele Huset var optaget. Pejr var glad, ja, i straalende Humør, Gæsterne ligesaa. Ved den Lejlighed kendte man den forhenværende Pejr. Jeg husker lidt af en Sang, der var skrevet og sunget ved en saadan Lejlighed:

På Slottet er Jubel
det myldrer med Gæster,
— fra øster og vester
fra syd og fra nord
er Vennerne kommen,
thi Pejr han fester
og vi gratulerer
i feststemte Ord!

Nej ikke for alt vil vi undvære Pejr
vor gamle og trofaste, prøvede Svend,
se Herrerne bukker og Damerne nejer,
thi højt vi ham skatter både Kvinder og Mænd.
Lad derfor os håbe ad Åre igen
vi gæster den gamle gemytlige Svend!

Hurra han skal leve
ja højt skal han leve
på Slottet som Greve
i Hundrede Aar!

Pejr blev syg efter Fødselsdagen den 28. Februar 1912, og den 10. Marts 1912 afgik han ved Døden, godt 78 Aar gammel, og blev nogle Dage senere, un-

der meget stor Deltagelse, begravet fra Hovborg Kirkegaard.

I Sommeren 1913 blev der, lige nord for Skovfogedboligen i Hovborg Plantage, af Beboerne rejst en Natursten for ham, hvorpaa der foruden Navn m. v. staar: Med Tak for dygtigt Virke i Plantesagens Tjeneste.

Lige overfor staar en lignende Sten for Svigerfaderen, Kristoffer Sørensen.

N. Thøgersen.

E.S.

I Simon og Peder Nielsens Fødegård i Okslund var der Blyvinduer i Mælkekammer og Bryggers. En Del af Tømmeret var gammel Eg: Nagler, Støtter i Skillevægge og Gavle og en Del af Spærrene. Lægterne var mest af Eg, slået fast med Trænegler eller Pinde. Det meste af Loftet var af svære 12—14" Fyrrebrædder, hvoraf nogle blev brugt i det nye Stuehus. Gulvene i Forstue, Køkken, Mælkekammer og Bryggers var Stenbro. I æ Stuer Døns og i æ Æendstow stampet Ler, i æ lille Døns Fjællegulv (dette sidste nok en senere Forbedring).

